

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van Voormalig gemeentehuis te KASTERLEE

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 26 april 1911 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen voormalig gemeentehuis te KASTERLEE, Tielendorp 1;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed Antwerpen op datum van 18 oktober 2011, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 1 december 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd, met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage van dit besluit, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, artistieke en sociaal-culturele waarde:

- als monument

Voormalig gemeentehuis, gelegen te KASTERLEE (TIELEN), Tielendorp 1

bekend ten kadaster:

KASTERLEE, 3e afdeling, sectie B, perceelnummer 577K

zoals afgebakend op bijgevoegd plan

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde:

Het gemeentehuis van Tielen (1876) heeft een prominente ligging centraal op het dorpsplein en vormt door zijn vrijstaand volume, silhouet en decoratieve voorgevel, samen met de kerk, een beeldbepalend component dat het dorpscentrum mee structureert, karakteriseert en domineert. Het gekasseide voorplein met openbare dorpspomp (1868) en vrijheidslinde (1919) alsook de lindebomen (1880-1890) aan weerszijden van het gemeentehuis en het standbeeld op het achterplein zijn allen beeldbepalende elementen in de dorpskom die zowel de ruimtelijke als historische context van het gemeentehuis ondersteunen en er aldus een eenheid mee vormen. Veelal herinneren deze elementen aan een historische gebeurtenis. De lindeboom voor het gemeentehuis is een vrijheidsboom, geplant tussen kerk en gemeentehuis en herinnert aan W.O. I (1919). Het O.-L.-Vrouwebeeld werd opgericht als dank voor de geboden bescherming tijdens W.O. II (1946). De lindebomen hebben allen een representatieve groeivorm: de kandelaarvorm van de vrijheidsboom refereert aan een bepaalde beheervorm uit het verleden waarbij beplantingen werden geschoren, gekapt, geleid of geknot.

Het gemeentehuis is exemplarisch voor de sinds 19de eeuw opkomende bouwtypologie van gemeentehuizen, in casu conceptueel als gemeentehuis opgetrokken in neostijlen en naar ontwerp van de provinciale architect in functie, bouwmeester Pieter-Jozef Taeymans (1842-1902). In zijn ontwerpen voor het burgerlijke type van het gemeentehuis is een zekere trend merkbaar met tot in 1880 een weerspiegeling van zijn academische carrière in een nog sterk classicerende vormgeving. Nadien blijkt uit zijn ontwerpen dat hij zich meer toelegt op een neotraditionele of neo-Vlaamse renaissance bouwstijl. Het gemeentehuis van Tielen, zijn eerste opdracht binnen dit genre, is representatief voor Taeymans' beginjaren (jaren 1870-1880) met enerzijds een neoclassicistische getinte gevelgeleding en -decoratie en anderzijds traditionele elementen zoals het torenvolume met een neomiddeleeuwse decoratie. De gaaf bewaarde gevelgeleding en -uitwerking resulteren nog in een duidelijke aflezing van de functies, opgebouwd uit een gelijkvloerse verdieping met oorspronkelijk de dienst- en berguimtes en de hoofdverdieping (bel-etage) met de representatieve vertrekken.

Artistieke waarde:

De neoclassicistische uitwerking van de voorgevel met bepleisterde onderdelen alsook de neomiddeleeuwse decoratie van het imposante torenvolume maken de hoofdgevel van het gemeentehuis van Tielen (1876) tot een 'pronkgevel' en verlenen het geheel

een artistieke meerwaarde. Op de bel-etage zijn de krachtlijnen van het oorspronkelijk planconcept nog herkenbaar, alsook bepaalde interieurelementen en cultuurgoederen aanwezig waardoor het oorspronkelijke representatieve karakter van dit niveau nog weerspiegeld wordt. De in bijlage opgelijste cultuurgoederen maken integrerend deel uit van het monument en worden mee opgenomen in de bescherming.

De vrijheidsboom (1919) voor het gemeentehuis alsook de lindebomen aan weerszijden van het gebouw (1880-1890) zijn door hun mooie representatieve groeivorm beeldbepalend in de dorpskom. De vrijheidsboom is met zijn kandelaarvorm een kunstmatig gevormde boom.

Sociaal-culturele waarde:

Het gemeentehuis van Tielen (1876) heeft een opvallende veruiterlijkte vormgeving binnen een gemeentelijke plattelandscontext als teken van de burgerlijke macht en autonomie. Het vrijstaande gebouw beklemtoont met zijn centraal torenvolume, pronkgevel met bel-etage en bordes op constructieve wijze de dominante aanwezigheid van het gemeentehuis binnen het dorp als een teken van burgerlijk gezag. De ligging nabij de parochiekerk St.-Margaretha bestendigt de juxtapositie van 'gemeentelijke overheid' versus (symbool van de) kerkelijke overheid. Het geheel van gemeentehuis, gekasseid voorplein met openbare dorpspomp (1868) en vrijheidslinde (1919), de lindebomen (1880-1890) aan weerszijden van het gemeentehuis alsook het O.-L.-Vrouwebeeld (1946) op het achterplein, vervult een bijzondere betekenis als ontmoetingsplaats.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 en 10 juni 2011 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010 en 2 augustus 2011).

Brussel,

21 FEB. 2012

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS